

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів і молодих вчених СумДУ

ПЕРШИЙ КРОК У НАУКУ

Матеріали
ІХ студентської конференції
(Суми, 25 лютого 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

ПРАВО НА ПОВАГУ ДО ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ: ОСОБЛИВОСТІ ТЛУМАЧЕННЯ В ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Бенько А. В., *студентка*; СумДУ, гр. Ю-62

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (далі – Конвенція) в ст. 19 передбачила утворення Європейського суду з прав людини (далі ЄСПЛ) задля забезпечення дотримання державами-учасниками їхніх зобов'язань. Конвенція наділяє ЄСПЛ винятковими повноваженнями з приводу тлумачення і застосування її положень (ст. 32).

Незважаючи на те, що міжнародне визнання низки прав людини (прав «третього покоління», зокрема, й екологічних), відбулося вже після прийняття Конвенції, ЄСПЛ створив практику, яка надає змогу захищати ці права через положення щодо права на життя (ст. 2 Конвенції), права на справедливий судовий розгляд (ст. 6 Конвенції), права на повагу до особистого і сімейного життя, на недоторканність (ст. 8 Конвенції). Саме тлумачення ЄСПЛ останнього права представляє найбільший інтерес, оскільки дозволяє реалізувати на практиці захист прав, які безпосередньо Конвенцією не передбачаються.

Розглянемо особливості тлумачення ЄСПЛ ст. 8 Конвенції в контексті права на повагу до приватного життя на прикладі захисту права на сприятливе/безпечне довкілля.

Так, у справі Лопес Остра про Іспанії за заявою №16798/90 (рішення ЄСПЛ від 09.12.1994 року) постало питання про негативний вплив діяльності станції для очищення води і відходів, розташованої за дванадцять метрів від помешкання заявниці. Лопес Остра оскаржила до суду порушення права на повагу до особистого і сімейного життя, до свого житла. Суд постановив, що відбулося порушення ст. 8 Конвенції.

У наступній справі - «Гуерра та інші проти Італії» за заявою № 14967/89 (рішення ЄСПЛ від 19.02.1998 року), заявники оскаржили бездіяльність своєї держави, адже Італія не забезпечила місцеве населення інформацією про ризики, пов'язані з діяльністю хімічного заводу, а також не передбачила процедури отримання інформації та

порядку відшкодування збитків у тому разі, якщо відбудеться аварійна ситуація. ЄСПЛ визнав порушення ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод щодо поваги до приватного та сімейного життя, з огляду на те, що державна влада зобов'язана забезпечувати такий захист.

У справі «Гіакомеллі проти Італії» за заявою №59909/00 (рішення ЄСПЛ від 26.03.2007 року) також встановлено порушення ст. 8 Конвенції. Так, проаналізувавши підсумки справи, можна зазначити, що на думку ЄСПЛ, необхідно з'ясувати, чи забруднення прямо спричинене державою та досліджувати, чи виникає у держави відповідальність, якщо вона не спромоглася належним чином врегулювати діяльність приватного сектору. У першому випадку йдеться про позитивні зобов'язання держави забезпечувати права людини – ч.1 ст. 8 Конвенції, у другому підлягає застосуванню ч. 2 тієї ж статті, оскільки ситуація стосується втручання влади у права людини. В обох випадках, як зазначено у рішенні, необхідно шукати справедливий баланс між конкуруючими індивідуальними інтересами та інтересами суспільства загалом.

Справа «Хаттон та інші проти Сполученого Королівства» за заявою № 36022/97 (рішення ЄСПЛ від 02.10.2001 року) стосувалася шумового забруднення поблизу лондонського аеропорту Хітроу і, зокрема, адекватності дослідження, проведеного владою до впровадження системи квот шуму. ЄСПЛ вирішив, що мало місце порушення як ст. 8, так і ст. 13 Конвенції. ЄСПЛ посилався на право захисту приватності через нанесення екологічної шкоди. Тобто шум від нічного повітряного руху в аеропорту Хітроу порушив право на недоторканність приватного життя і недоторканність житла мешканців прилеглих районів відповідно до ст. 8 Конвенції.

Таким чином, право на повагу до приватного життя тлумачиться ЄСПЛ досить широко, забезпечуючи гнучкий і динамічний механізм захисту, здатний пристосовуватися до зміни суспільних відносин і потреб практики. Не дивлячись на те, що Конвенція прямо не гарантує захист екологічних прав, ЄСПЛ у своїй діяльності пов'язує їх з основоположними правами та свободами людини, закріпленими Конвенцією, і захищає ці права, за умови підтвердження зв'язку між станом навколишнього середовища і завданням особистої шкоди.